

Kommunernas socialtjänst k.f.
Att:
Skarpansvägen 30
22100 Mariehamn

Tillsyn över behandlingstider inom barnskyddet

Enligt 5 § 14 punkten i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen ska ÅMHM minst en gång per kalenderår begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av de tidsfrister som föreskrivs i 26 § barnskyddslagen (FFS 417/2007) och i 36 § landskapslagen (2020:12) om socialvård.

När ett barnskyddsärende har inletts ska enligt 26 § i barnskyddslagen som grundregel en bedömning göras av servicebehovet i enlighet med 36 § i landskapslagen om socialvård. I samband med bedömningen av servicebehovet kan därtill behovet av barnskydd utredas. Oberoende av om det ingår en mera specifik bedömning av barnskyddsbehovet i servicebehovet eller inte, ska bedömningen av servicebehovet inledas sju vardagar efter att ärendet har inletts och bedömningen ska vara slutförd senast tre månader från inledningen av ärendet.

ÅMHM har sedan 2017 följt upp behandlingstiderna inom barnskyddet antingen för perioden april – september eller oktober – mars. År 2022 följer ÅMHM upp behandlingstiderna inom barnskyddet för perioden oktober 2021 – mars 2022. Uppföljningen skiljer sig från tidigare år genom att landskapslagen om socialvård trädde i kraft den 1 januari 2021 med tillhörande förändringar i lagstiftning gällande barnskydd. Vid samma tidpunkt inledde även Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) sin verksamhet och övertog därmed även samordningsansvaret i barnskyddsfrågor av primärkommunerna.

Uppföljningstiderna och frågorna i ÅMHM:s granskning motsvarar den undersökning som Institutet för hälsa och välfärd (THL) utför på riksnivå två gånger per år.

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör

Resultatdel

Påbörjade bedömningar 1 oktober 2021 – 31 mars 2022

Servicebehov av särskilt stöd	Antal
a) bedömningen har påbörjats inom sju vardagar	16
b) bedömningen har påbörjats inom 8-14 vardagar	3
c) bedömningen har påbörjats senare än inom 14 vardagar	0
d) bedömningen har inte påbörjats	0

Barnskyddsbehov	Antal
a) bedömningen har påbörjats inom sju vardagar	61
b) bedömningen har påbörjats inom 8-14 vardagar	5
c) bedömningen har påbörjats senare än inom 14 vardagar	1
d) bedömningen har inte påbörjats	

Slutförda bedömningar 1 oktober 2021 – 31 mars 2022

Servicebehov av särskilt stöd	Antal
a) bedömningen har färdigställts inom tre månader	8
b) bedömningen har tagit mer än tre månader men mindre än fyra	9
c) bedömningen har tagit fyra månader eller längre	6
d) bedömningen pågår inom tidsfristen på tre månader	5
e) bedömningen pågår och tidsfristen på tre månader har gått ut	6

Barnskyddsbehov	Antal
a) bedömningen har färdigställts inom tre månader	49
b) bedömningen har tagit mer än tre månader men mindre än fyra	30
c) bedömningen har tagit fyra månader eller längre	20
d) bedömningen pågår inom tidsfristen på tre månader	29
e) bedömningen pågår och tidsfristen på tre månader har gått ut	18

Analysdel

ÅMHHM konstaterar att de ovannämnda lagändringarna gör att en jämförelse med tidigare motsvarande mätningar inte ger ett direkt jämförbart resultat. Därtill har frågornas specifika utformning i undersökningarna ändrat över tid. Det kan ändå konstateras att antalet avgöranden om utredning av barnskyddsbehov under åren 2017 - 2020 var betydligt flera än det sammanräknade antalet påbörjade bedömningar av servicebehov av särskilt stöd samt barnskyddsbehov i mätningen år 2022: 2018 (323), 2019 (369), 2020 (369). Ytterligare kan konstateras att antalet färdigställda barnskyddsutredningar under åren 2017 - 2020 var betydligt färre än antalet slutförda bedömningar av behov av särskilt stöd samt barnskyddsbehov i mätningen år 2022 (a-c): 2018 (64), 2019 (64), 2020 (81).

KST säger sig inte kunna bedöma hur kommunerna meddelat statistiken till ÅMHHM tidigare, men kommunalförbundet antar att det finns skillnader i hur statistiken räknats mellan kommunerna. KST menar även att frågornas utformning är annorlunda jämfört med tidigare år. Detta t.ex. eftersom ÅMHHM år 2022 har begärt att även bedömningar av servicebehov av särskilt stöd och barnskydd, som inletts före undersökningsperioden och som pågår under undersökningsperioden ska inkluderas i undersökningen.

ÅMHHM konstaterar att frågornas utformning i undersökningen år 2022 har anpassats för att bättre motsvara de frågor som THL ställer i jämförbara undersökningar på riksnivå. ÅMHHM konstaterar vidare att det oberoende av förändringar gällande rapportering av statistik om uppföljning av behandlingstider inom barnskyddet framgår att KST i betydande utsträckning har misslyckats med att efterleva de lagstadgade kraven gällande behandlingsrelaterade tidsfrister utgående från barnskyddslagen. ÅMHHM anser det vara särskilt bekymmersamt när KST i många fall rapporterar att slutförda bedömningar av särskilt stöd eller barnskyddsbehov inte har kunnat slutföras inom tre månader. Enligt ÅMHHM är detta allvarligt med tanke på barnens bästa och tillsynsmyndigheten avser därför föra dialog med kommunalförbundet om vilka åtgärder KST avser vidta för att tillse att de lagstadgade tidsfristerna i fortsättningen kan efterlevas.

Tillsynsåtgärder

ÅMHHM uppmärksamgör med stöd av 10 § 1 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland kommunalförbundet på att när ett barnskyddsärende har inletts ska enligt 26 § i barnskyddslagen (FFS 417/2007) bedömningen av servicebehovet inledas sju vardagar efter att ärendet har inletts och bedömningen vara slutförd senast tre månader efter att ärendet inleddes. Detta oberoende av om det ingår en mera specifik bedömning av barnskyddsbehovet i servicebehovet eller inte.